

Wprowadzenie

Treść książki jest podporządkowana problemom ustalania podatku dochodowego w dwóch wersjach: podatku dochodowego fiskalnego (bieżącego zobowiązania podatkowego) i podatku dochodowego księgowego ustalanego na podstawie nadrzędnych zasad rachunkowości. Pryncypia prowadzenia rachunkowości (realizacja nadrzędnych zasad rachunkowości) prowadzą do ukształtowania wyniku netto (do podziału). Treści zawarte w książce wskazują na rolę podatku dochodowego fiskalnego i księgowego, jak również odroczonego podatku dochodowego. Podatek księgowy jest kategorią sprawozdawczą w rachunkowości. Odroczonego podatku dochodowego stanowi różnicę kwotową między podatkiem księgowym i fiskalnym, innymi słowy, jest to przesunięty w czasie podatek dochodowy (przyszłe skutki podatkowe).

Ewidencja dla celów podatkowych jest rozumiana jako dodatkowo rozbudowana ewidencja analityczna oraz ewidencja pozabilansowa, ujmująca różnice w kosztach i przychodach według prawa bilansowego i prawa podatkowego, służąca sporządzeniu zeznania podatkowego. Ewidencja dla celów podatkowych służy także ujęciu w księgach rachunkowych odroczonego podatku dochodowego, wymagającego ustalenia różnic pomiędzy wartością bilansową i wartością podatkową składników aktywów i pasywów.

W praktyce gospodarczej, ze względu na zakres i złożoność tej ewidencji, może powstawać wrażenie, że jest to ewidencja „odrywająca” się od zapisów w księgach rachunkowych prowadzonych dla celów sporządzania sprawozdania finansowego. W rzeczywistości jest to realizacja porządku systematycznego w rachunkowości, rozbudowanego o dodatkowe przekroje informacyjne, zwłaszcza w zakresie kosztów i przychodów z ich podziałem na koszty i przychody uznawane i nieuznawane przez prawo podatkowe.

Należy tu powołać się na art. 24 ust. 4 pkt 2 uor, zgodnie z którym zapisy w księgach rachunkowych uporządkowane są chronologicznie i systematycznie według kryteriów klasyfikacyjnych, umożliwiających sporządzenie obowiązują-

cych jednostkę sprawozdań finansowych i innych deklaracji podatkowych oraz dokonanie rozliczeń finansowych.

Z drugiej strony, już z samego art. 9 ust. 1 updog wynika, że podatnicy są zobowiązani do prowadzenia ewidencji rachunkowej zgodnie z odrębnymi przepisami w sposób zapewniający ustalenie wysokości dochodu (straty), podstawy opodatkowania i należnego podatku. Dlatego w niniejszym opracowaniu skoncentrowano się przede wszystkim na wymaganiach wynikających z przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych, jakim musi sprostać rachunkowość w zakresie ewidencji, ustalania i rozliczania zobowiązań podatkowych oraz sporządzania zeznania podatkowego.

Problemy te zostały przedstawione szeroko na tle różnic w zasadach prawa bilansowego i prawa podatkowego oraz wynikających z nich odmienności w traktowaniu kosztów i przychodów. Różnice te mogą mieć charakter trwały lub przejściowy, a ze względu na wpływ na wielkość dochodu: dodatnie lub ujemne.

Ten podział kosztów i przychodów ujęty w ewidencji analitycznej służy sporządzaniu zeznań podatkowych. Ponadto w księgach rachunkowych należy ująć odroczony podatek dochodowy i w tym celu należy przygotować informacje porównawcze o wartości bilansowej i podatkowej składników aktywów i pasywów. Konieczność ustalania odroczonego podatku dochodowego przez podmioty rachunkowości rozszerza znacząco obszar tworzenia informacji dla celów podatkowych.

Są to problemy skomplikowane, wymagające, zwłaszcza od księgowych i doradców podatkowych, dobrej znajomości prawa bilansowego i prawa podatkowego oraz istniejących pomiędzy nimi różnic.

W książce uwzględniono stan prawny na 1 stycznia 2020 r.

Irena Olchowicz
Marcin Jamróży